

Kwestionowany przepis kodeksu wykroczeń jest zgodny z konstytucją.

12 marca 2014 r. o godz. 9.00 Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie rozpoznał pytanie prawne Sądu Rejonowego Lublin – Zachód III Wydział Karny w Lublinie dotyczące wskazania sprawcy wykroczenia drogowego.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń **jest zgodny** z art. 2 konstytucji oraz **nie jest niezgodny** z art. 42 ust. 1 konstytucji.

W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Zdania odrębne zgłosili sędziowie TK: Mirosław Granat, Wojciech Hermeliński, Marek Kotlinowski.

Trybunał stwierdził, że **art. 96 § 3 kodeksu wykroczeń (dalej k.w.) sankcjonuje zachowanie polegające na niewskazaniu na żądanie uprawnionego organu osoby, której powierzono pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie.**

Obowiązek wskazania komu został powierzony pojazd do kierowania lub używania unormowany jest w art. 78 ust. 4 ustawy z 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (dalej: p.r.d.).

Wskazanie na żądanie uprawnionego organu komu właściciel lub posiadacz pojazdu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie nie przesądza o odpowiedzialności wskazanej osoby za wykroczenie drogowe. Odmowa może jednak skutkować odpowiedzialnością właściciela lub posiadacza pojazdu za wykroczenie określone w art. 96 § 3 k.w.

Brak sankcji za naruszenie art. 78 ust. 4 p.r.d. skutkowałby nieuchronnie, powszechnym ignorowaniem obowiązku wskazania komu właściciel/posiadacz powierzył samochód czy motocykl do kierowania (użycia) w oznaczonym czasie. Przepis ten stałby się martwą literą prawa. W konsekwencji system automatycznej kontroli prędkości pojazdów nie spełniłby zakładanego prokonstytucyjnego celu, to jest stanowczej, prawnej zachęty do przestrzegania ograniczeń prędkości i tym samym redukcji liczby poważnych wypadków drogowych oraz liczby ich ofiar.

Jednocześnie **sankcja za naruszenie art. 78 ust. 4 p.r.d. w postaci grzywny jest najmniej uciążliwym środkiem prowadzącym do zapewnienia ochrony życia i zdrowia osób uczestniczących w ruchu drogowym w naszym kraju.** Zwiększenie liczby funkcjonariuszy Policji czy też innych właściwych organów o charakterze policyjnym, tylko z pozoru może być oceniane jako **byłoby zapewne bardziej kosztowne, a ponadto** państwa policyjnego.

Używamy plików cookies, aby ułatwić Ci korzystanie z naszego serwisu oraz do celów statystycznych. Jeśli nie blokujesz tych plików, to zgadzasz się na ich użycie oraz zapisanie w pamięci urządzenia. Pamiętaj, że możesz samodzielnie zarządzać cookies, zmieniając ustawienia przeglądarki. Więcej informacji w naszej [Polityce prywatności \(/polityka-prywatnosci/\)](#) Zamknij

awienie jakości obrazu rejestrowanego fotoradarem w taki sposób, by nie było wątpliwości co do tożsamości kierowcy. Fotoradary rejestrują jednakże nie tylko obraz przodu pojazdu, ale także jego tyłu. Zdjęcie przedstawiające tył pojazdu, chociażby było najwyższej możliwej jakości, nie pozwoli zidentyfikować kierowcy. Przystosowanie urządzeń rejestrujących do robienia zdjęć nie tylko nadjeżdżającym pojazdom, ale również tym, które minęły to urządzenie sprawia, że kierowca lub użytkownik pojazdu musi przestrzegać przepisów p.r.d. na całym obszarze objętym zasięgiem fotoradaru. Tym samym poprawienie jakości obrazu rejestrowanego za pomocą fotoradarów, jakkolwiek wskazane, nie można być uznane za środek, który mógłby zastąpić art. 96 § 3 k.w. Co jednak ważniejsze, poprawienie jakości obrazu rejestrowanego za pomocą fotoradarów nie zapobiegnie przekraczaniu szybkości przez kierowcę, który zasłoni w jakikolwiek sposób twarz w polu obiektywu fotoradaru, np. nakryciem głowy, okularami przeciwsłonecznymi, maską czy nawet dłonią.

Z danych GUS oraz Komendy Głównej Policji wynika, że w porównaniu do 2003 r., w roku 2012, mimo 60% wzrostu liczby zarejestrowanych pojazdów, liczba wypadków drogowych, była niższa o 27%, liczba ludzi rannych spadła o 2,23 razy, a liczba ludzi zabitych zmniejszyła się o 2,63 razy.

Bez wątpienia do poprawy bezpieczeństwa na drogach publicznych w naszym państwie przyczynił się rozwój sieci dróg ekspresowych, autostrad w ostatnich kilku latach oraz lepsze, bardziej bezpieczne samochody. Nie bez znaczenia było jednak również zainstalowanie sieci fotoradarów przy drogach oraz wprowadzenie do k.w. art. 96 § 3. Taka zmiana jest realizacją konstytucyjnego obowiązku organów państwa zapewnienia każdemu prawnej ochrony życia i ochrony zdrowia (art. 38 oraz art. 68 ust. 1 konstytucji).

Art. 96 § 3 k.w. nie jest nadmiernie restrykcyjny. Wykroczenie określone w art. 96 § 3 k.w. zagrożone jest wyłącznie karą grzywny, która może wynosić – zgodnie z art. 24 § 1 k.w. – od 20 do 5000 zł. Ustawodawca spośród wielu możliwych sposobów sankcjonowania obowiązku wyznaczonego w art. 78 ust. 4 p.r.d. wybrał zatem taki, który jest umiarkowany i proporcjonalny do celu. Po pierwsze, ustawodawca wprowadził odpowiedzialność wykroczeniową, nie zaś karną. Po drugie, w ramach wprowadzonej odpowiedzialności wykroczeniowej, sięgnął wyłącznie do kary grzywny, rezygnując przy tym z surowszych kar za wykroczenia, jakimi są areszt i ograniczenie wolności.

Odnosząc się zatem do zarzutu niezgodności art. 96 § 3 k.w. z zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa (art. 2 konstytucji), Trybunał stwierdził, że **nie ma podstaw prawnych adresowanie do właściciela lub posiadacza pojazdu przez uprawniony organ alternatywnego żądania wskazania, komu został powierzony pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie albo przyjęcia mandatu karnego za popełnione wykroczenie drogowe.** Jeżeli organ nie ma wątpliwości, kto jest sprawcą wykroczenia drogowego, co jest warunkiem koniecznym ukarania go mandatem karnym w postępowaniu mandatowym, nie może jednocześnie podejmować czynności zmierzających w kierunku ujawnienia innego sprawcy tego wykroczenia. Z drugiej strony, jeżeli organ ma wątpliwości co do tego, czy sprawcą wykroczenia jest właściciel lub posiadacz pojazdu, to – nie może go ukarać mandatem karnym.

Wezwany do wskazania kierującego pojazdem ma pięć możliwości: **1)** wskazać siebie, jeżeli faktycznie prowadził pojazd; **2)** przedstawić dowód, że nie jest ani właścicielem, ani posiadaczem pojazdu; **3)** wskazać kto kierował lub używał pojazd; **4)** nie wskazać komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; **5)** przedstawić dowód, że pojazd był użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec.

Tylko w czwartym wypadku, gdy właściciel lub posiadacz pojazdu nie wskaże komu powierzył pojazd do kierowania lub używania, naraża się na odpowiedzialność za wykroczenie określone w kwestionowanym art. 96 § 3 k.w.

Rozprawie przewodniczył wiceprezes TK Stanisław Biernat, sprawozdawcą był prezes TK Andrzej Rzepliński.

Krótki link do tej sygnatury: [http://trybunal.gov.pl/s/p-2713/ \(/s/p-2713/\)](http://trybunal.gov.pl/s/p-2713/)